

CUPRINS

ABREVIERI.....	5
PARTEA I. CĂILE DE ATAC.....	7
Capitolul I. Considerații generale asupra căilor legale de atac.....	7
§1. Noțiunea și importanța căilor legale de atac	7
§2. Controlul judiciar și controlul judecătoresc	8
§3. Clasificarea căilor legale de atac.....	10
3.1. Precizări prealabile	10
3.2. Căi ordinare și căi extraordinare de atac.....	10
3.3. Căi de atac de reformare și căi de atac de retractare.....	11
3.4. Căi de atac devolutive și căi de atac nedevolutive.....	11
3.5. Căi de atac comune și căi de atac speciale.....	12
3.6. Căi de atac suspensive și căi de atac nesuspensive de executare.....	12
§4. Reguli comune privitoare la instituirea și exercitarea căilor legale de atac	12
4.1. Precizări prealabile	12
4.2. Legalitatea căilor de atac	13
4.3. Ierarhia căilor de atac.....	14
4.4. Unicitatea dreptului de a exercita o cale de atac.....	16
4.5. Neagravarea situației părții în propria cale de atac	17
4.5.1. Justificarea principiului	17
4.5.2. Conținutul principiului	17
4.5.3. Excepții.....	20
Capitolul II. Apelul.....	22
§1. Noțiunea și importanța apelului	22
§2. Condițiile apelului.....	24
2.1. Precizări prealabile	24
2.2. Condițiile de fond ale apelului	25
2.2.1. Determinarea condițiilor de fond ale apelului	25
2.2.2. Obiectul apelului	25
2.2.3. Subiectele apelului. Apelul incident și apelul provocat	28
2.2.3.1. Preliminarii.....	28
2.2.3.2. Părțile	28
2.2.3.3. Terțele persoane	32
2.2.3.4. Procurorul	34
2.2.4. Termenul de apel	34
2.3. Condițiile de formă ale apelului.....	38
§3. Efectele apelului.....	43
3.1. Precizări prealabile	43
3.2. Efectul suspensiv de executare	44

3.3. Învățarea instanței de apel.....	45
3.4. Efectul devolutiv al apelului	45
3.4.1. Noțiune și trăsături caracteristice	45
3.4.2. Întinderea devoluțiunii.....	46
3.4.3. Natura normelor procedurale privitoare la caracterul devolutiv al apelului	56
§4. Procedura de soluționare a apelului	57
4.1. Precizări prealabile	57
4.2. Depunerea apelului	57
4.3. Completarea sau modificarea cererii de apel	58
4.4. Comunicarea cererii și depunerea întâmpinării	59
4.5. Trimiterea dosarului instanței de apel.....	60
4.6. Intrarea în vigoare	60
4.7. Măsuri prealabile la instanța de apel.....	61
4.7.1. Repartizarea aleatorie a completului de judecată	61
4.7.2. Stabilirea primului termen	62
4.7.3. Repartizarea apelurilor	63
4.7.4. Intrarea în vigoare.....	63
4.7.5. Reguli speciale privind judecata.....	63
§5. Soluțiile pe care le poate pronunța instanța de apel	66
5.1. Considerații prealabile	66
5.2. Admiterea apelului.....	66

Capitolul III. Recursul	71
§1. Considerații generale asupra recursului	71
1.1. Noțiunea și evoluția recursului	71
1.2. Caracterile recursului	73
1.3. Scopul recursului	75
§2. Condițiile de fond ale recursului	76
2.1. Preliminarii	76
2.2. Determinarea condițiilor de fond ale recursului	76
2.3. Examinarea condițiilor de fond.....	77
2.3.1. Obiectul recursului	77
2.3.2. Subiectele recursului	82
2.3.2.1. Preliminarii.....	82
2.3.2.2. Părțile. Recursul incident și recursul provocat.....	82
2.3.2.3. Terțele persoane	83
2.3.2.4. Procurorul.....	83
2.3.3. Termenul de recurs	83
2.3.3.1. Durata termenului de recurs	83
2.3.3.2. Aplicarea dispozițiilor legale din materia apelului.....	84
2.3.3.3. Prezumția de exercitare a recursului în termen	84
§3. Condițiile de formă ale recursului. Motivarea recursului.....	85
3.1. Elementele cererii de recurs.....	85
3.2. Actele atașate cererii de recurs	87
3.3. Sancțiunea aplicabilă în cazul nerespectării cerințelor de formă	87

3.4. Motivarea recursului	89
§4. Motivele de recurs	93
4.1. Precizări prealabile	93
4.2. Examinarea motivelor de casare	94
4.2.1. Primul motiv de casare – nealcătuirea instanței potrivit legii	94
4.2.2. Al doilea motiv de casare – pronunțarea hotărârii de alți judecători decât cei care au luat parte la dezbaterile în fond a pricinii sau de un alt complet de judecată decât cel stabilit aleatoriu	96
4.2.3. Al treilea motiv de casare – pronunțarea hotărârii cu încălcarea competenței absolute a altei instanțe	97
4.2.4. Al patrulea motiv de casare – depășirea atribuțiilor puterii judecătorești	98
4.2.5. Al cincilea motiv de casare – încălcarea regulilor de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității	99
4.2.6. Al șaselea motiv de casare – hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază sau cuprinde motive contradictorii ori numai motive străine de natura cauzei	100
4.2.7. Al șaptelea motiv de casare – nesocotirea autorității lucrului judecat	102
4.2.8. Al optulea motiv de casare – încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material	103
4.3. Inadmisibilitatea motivelor de casare	104
§5. Procedura de soluționare a recursului	105
5.1. Precizări prealabile	105
5.2. Depunerea recursului	105
5.3. Procedura prealabilă la instanța a cărei hotărâre este atacată	106
5.4. Depunerea întâmpinării	106
5.5. Intrarea în vigoare	107
5.6. Suspendarea executării	107
5.6.1. Suspendarea de drept și suspendarea facultativă	107
5.6.2. Procedura suspendării facultative	108
5.7. Ordinea cuvântului în ședință	110
5.8. Probele noi în recurs	110
5.9. Procedura de filtrare a recursurilor	113
5.9.1. Necesitatea procedurii de filtrare a recursurilor	113
5.9.2. Procedura de filtrare a recursurilor în unele legislații procesuale	115
5.9.3. Procedura de filtrare a recursurilor în noul Cod de procedură civilă	117
§6. Soluțiile instanței de recurs	122
6.1. Soluțiile generale	122
6.2. Soluțiile Înaltei Curți de Casație și de Justiție în calitate de instanță de recurs	124
6.3. Soluțiile altor instanțe de recurs	126
§7. Hotărârea instanței de recurs	130
7.1. Motivarea deciziei judiciare	130
7.2. Efectele casării	131
7.3. Judecata în fond după casare	133

Capitolul IV. Contestația în anulare	136
§1. Noțiunea și importanța contestației în anulare	136
§2. Formele contestației în anulare	137
§3. Părțile, obiectul și motivele contestației în anulare	138
§4. Motivele contestației în anulare	140
4.1. Caracterul motivelor de contestație în anulare.....	140
4.2. Neregularitatea procedurii de citare.....	141
4.3. Necompetența absolută și greșita alcătuire a instanței.....	142
4.4. Eroarea materială	144
4.5. Omisiunea cercetării vreunui motiv de casare	146
4.6. Nepronunțarea asupra unuia dintre recursurile declarate în cauză.....	148
§5. Inadmisibilitatea contestației în anulare	149
§6. Procedura de soluționare a contestației în anulare	152
6.1. Principii aplicabile	152
6.2. Competența de soluționare a contestației în anulare.....	152
6.3. Termenul de exercitare a contestației	153
6.4. Desfășurarea judecării.....	153
Capitolul V. Revizuirea	157
§1. Noțiunea, evoluția și importanța instituției	157
§2. Atributele revizuirii	158
§3. Subiectele și obiectul revizuirii	159
3.1. Subiectele revizuirii	159
3.2. Obiectul revizuirii	160
§4. Motivele de revizuire	162
4.1. Caracterul limitativ al motivelor.....	162
4.2. Caracterul eterogen al motivelor.....	162
4.3. Cercetarea motivelor de revizuire	163
4.3.1. Instanța s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut ori a dat mai mult decât s-a cerut.....	163
4.3.2. Obiectul pricinii nu se află în ființă.....	164
4.3.3. Condamnarea definitivă a unui judecător, martor sau expert, care a luat parte la judecată, pentru o infracțiune în legătură cu pricina sau pronunțarea hotărârii în temeiul unui înscris declarat fals în cursul sau în urma judecării	165
4.3.4. Sancționarea disciplinară a unui judecător	167
4.3.5. Descoperirea de înscrisuri doveditoare după pronunțarea hotărârii, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților.....	168
4.3.6. Casarea, anularea sau schimbarea hotărârii unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere.....	170
4.3.7. Lipsa de apărare sau apărarea cu viclenie.....	171
4.3.8. Existența unor hotărâri definitive potrivnice	172
4.3.9. Împiedicarea părții de a se înfățișa la judecată și de a înștiința instanța despre aceasta.....	175

4.3.10. Constatarea unei încălcări a drepturilor și libertăților fundamentale.....	176
4.3.11. Admiterea excepției de neconstituționalitate după rămânerea definitivă a unei hotărâri judecătorești	177
§5. Procedura de soluționare a cererilor de revizuire.....	178
5.1. Regulile aplicabile	178
5.2. Competența de soluționare	179
5.3. Termenul de exercitare	180
§6. Soluțiile pronunțate în revizuire.....	182
Capitolul VI. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare.....	186
<i>Secțiunea I. Recursul în interesul legii</i>	<i>186</i>
§1. Noțiunea și importanța instituției	186
§2. Subiectele recursului în interesul legii	188
§3. Condiții de admisibilitate	192
§4. Judecarea recursului în interesul legii.....	193
§5. Hotărârea pronunțată asupra recursului în interesul legii.....	198
<i>Secțiunea a II-a. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.....</i>	<i>202</i>
§1. Originea instituției și obiectul sesizării	202
§2. Condițiile sesizării instanței supreme.....	203
§3. Procedura de judecată	206
3.1. Sesizarea instanței supreme	206
3.2. Alcătuirea completului de judecată.....	207
3.3. Întocmirea raportului	208
3.4. Soluționarea sesizării	209
3.5. Hotărârea instanței	209
Capitolul VII. Contestația privind tergiversarea procesului.....	212
§1. Rațiunea și natura instituției.....	212
§2. Legitimarea procesuală	212
§3. Motivele contestației.....	213
§4. Procedura de soluționare a contestației.....	214
§5. Procedura de soluționare a plângerii	216
§6. Sancționarea contestatorului de rea-credință.....	217
PARTEA A II-A. PROCEDURILE SPECIALE	218
Capitolul I. Procedura necontencioasă judiciară	218
§1. Noțiunea și importanța procedurii necontencioase judiciare	218
§2. Deosebiri față de procedura contencioasă	218
2.1. Absența unui litigiu.....	219
2.2. Caracterul cererii prin care este investită instanța judecătorească.....	219
2.3. Efectele încheierii pronunțate în procedura necontencioasă judiciară.....	220
2.4. Controverse asupra criteriilor de delimitare a procedurii necontencioase față de procedura contencioasă.....	220
§3. Domeniul de aplicare a procedurii necontencioase judiciare.....	221

3.1. Cererile privitoare la darea autorizațiilor judecătorești.....	221
3.2. Cererile privitoare la luarea unor măsuri legale de supraveghere, ocrotire ori de asigurare	222
3.3. Alte cereri necontencioase	222
3.4. Măsurile cu caracter necontencios luate de președintele instanței.....	222
§4. Competența instanțelor în procedura necontencioasă judiciară	223
§5. Regulile aplicabile procedurii necontencioase	224
5.1. Sesizarea instanței.....	225
5.2. Reguli speciale aplicabile procedurii necontencioase.....	226
5.3. Particularitățile încheierii pronunțate în materie necontencioasă. Calea de atac	227
§6. Dispoziții speciale în procedura necontencioasă judiciară.....	229
6.1. Eliberarea unor copii de pe hotărâri și de pe alte înscrisuri	230
6.2. Încheieri pentru eliberarea unor bunuri.....	231
6.3. Inventarierea bunurilor minorului.....	232
Capitolul II. Procedura divorțului.....	233
§1. Considerații generale asupra divorțului.....	233
1.1. Precizări prealabile	233
1.2. Formele de divorț.....	235
1.2.1. Divorțul prin acordul soților	235
1.2.2. Divorțul bazat pe culpă.....	235
1.2.3. Divorțul din cauza stării de sănătate a unuia dintre soți	236
§2. Procedura divorțului pe cale judiciară.....	236
2.1. Dispoziții comune	236
2.1.1. Instanța competentă	236
2.1.2. Sesizarea instanței de judecată	239
2.1.2.1. Legitimarea procesuală în promovarea acțiunii de divorț.....	239
2.1.2.2. Cererea de divorț	241
2.1.2.2.1. Depunerea cererii de divorț.....	241
2.1.2.2.2. Conținutul cererii de divorț. Acte anexate	241
2.1.2.3. Întâmpinarea.....	243
2.1.2.4. Cererea reconvențională.....	243
2.1.2.4.1. Precizări prealabile	243
2.1.2.4.2. Particularitățile cererii reconvenționale în procedura divorțului.....	243
2.1.3. Reguli procedurale specifice judecății divorțului	244
2.1.3.1. Prezența personală a soților. Sancțiunea specifică în cazul absenței reclamantului. Citarea pârâtului. Obligația instanței de a încerca împăcarea soților.....	244
2.1.3.2. Ascultarea minorilor.....	248
2.1.3.3. Măsuri provizorii în timpul procesului de divorț	249
2.1.3.4. Administrarea probelor în materie de divorț	250
2.1.3.5. Actele de dispoziție ale soților (părților).....	251
2.1.3.6. Situația divorțului în cazul în care unul dintre soți decedează în timpul procesului.....	253

2.1.4. Particularitățile hotărârii de divorț.....	255
2.1.4.1. Precizări prealabile.....	255
2.1.4.2. Regimul juridic al cererilor accesorii și incidentale.....	255
2.1.4.3. Cazul în care, la cererea soților, hotărârea nu se motivează	258
2.1.4.4. Publicitatea hotărârii de divorț definitive.....	259
2.1.5. Căile de atac	259
2.2. Divorțul remediu.....	259
2.2.1. Precizări prealabile	259
2.2.2. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară.....	260
2.2.2.1. Precizări prealabile.....	260
2.2.2.2. Reguli procesuale aplicabile. Soluționarea cererii	260
2.2.2.3. O varietate a divorțului remediu. Divorțul acceptat de soțul culpabil.....	263
2.2.3. Divorțul din motive de sănătate.....	263
2.3. Divorțul din culpa soților.....	264
2.3.1. Precizări prealabile	264
2.3.2. Divorțul din culpa soților	264
2.3.3. Divorțul pentru separarea în fapt îndelungată	265
Capitolul III. Procedura punerii sub interdicție judecătorească	267
§1. Noțiunea și condițiile punerii sub interdicție judecătorească.....	267
1.1. Noțiune	267
1.2. Condițiile punerii sub interdicție judecătorească.....	267
§2. Sesizarea instanței și instanța competentă să judece cererea de punere sub interdicție judecătorească.....	268
§3. Cererea de punere sub interdicție judecătorească	269
§4. Măsuri prealabile judecării cererii de punere sub interdicție judecătorească	270
§5. Reguli aplicabile procedurii punerii sub interdicție judecătorească	272
Capitolul IV. Procedura de declarare a morții.....	276
§1. Noțiune și cazuri de declarare a morții	276
§2. Instanța competentă să judece cererea de declarare a morții	277
§3. Măsuri prealabile judecării cererii de declarare a morții.....	278
§4. Judecarea propriu-zisă.....	279
§5. Nulitatea hotărârii. Rectificarea datei morții.....	281
Capitolul V. Măsuri asigurătorii și provizorii	284
§1. Precizări prealabile.....	284
§2. Sechestrul asigurător	285
2.1. Noțiune și caracteristici	285
2.2. Condițiile de înființare a sechestrului asigurător	286
2.3. Procedura de soluționare a sechestrului asigurător	290
2.3.1. Instanța competentă.....	290
2.3.2. Posibilități de formulare a cererii de sechestrul asigurător.....	290

2.3.3. Forma cererii de înființare a sechestrului asigurător. Lipsa obligației creditorului de a individualiza bunurile asupra cărora cere înființarea măsurii.....	291
2.3.4. Reguli de soluționare.....	291
2.3.5. Căi de atac.....	293
2.4. Executarea măsurii sechestrului asigurător.....	293
2.5. Desființarea de drept a sechestrului asigurător.....	294
2.6. Ridicarea sechestrului asigurător.....	295
2.6.1. Darea unei garanții îndestulătoare.....	295
2.6.2. Încetarea procesului pe fond.....	296
2.7. Valorificarea bunurilor sechestrate.....	296
§3. Dispoziții speciale privind sechestrul asigurător al navelor civile.....	297
3.1. Precizări prealabile.....	297
3.2. Condițiile de înființare a sechestrului asigurător asupra navelor civile. Reguli de procedură.....	298
3.3. Instanța competentă.....	299
3.4. Executarea măsurii sechestrului asigurător.....	300
3.5. Autorizarea efectuării de călătorii.....	301
3.6. Măsuri urgente și oprirea temporară a plecării navei.....	302
3.7. Ridicarea sechestrului asigurător.....	302
3.8. Alte aspecte specifice.....	303
§4. Poprirea asigurătorie.....	303
4.1. Noțiuni.....	303
4.2. Obiectul popririi.....	304
4.3. Condițiile înființării popririi asigurătorii.....	304
4.4. Reguli de soluționare.....	305
§5. Sechestrul judiciar.....	306
5.1. Noțiuni.....	306
5.2. Condițiile de înființare a sechestrului judiciar.....	306
5.2.1. Existența unui proces cu privire la proprietatea sau posesiunea bunului.....	307
5.2.2. Partea interesată trebuie să formuleze o cerere expresă pentru încuviințarea sechestrului judiciar.....	309
5.2.3. Măsura sechestrului judiciar este necesară pentru conservarea dreptului respectiv.....	310
5.2.4. Plata unei cauțiuni.....	310
5.3. Reguli de soluționare.....	311
5.4. Numirea și atribuțiile administratorului-sechestrului.....	312
5.5. Încetarea sechestrului judiciar.....	315
§6. Măsuri provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală.....	316
6.1. Precizări prealabile. Domeniu de aplicare.....	316
6.2. Formularea cererii de instituire a măsurii provizorii și condițiile de admisibilitate a acesteia.....	317
6.3. Conținutul măsurilor provizorii.....	320
6.4. Adoptarea măsurilor asigurătorii în cazul prejudiciilor aduse prin mijloacele presei scrise sau audiovizuale.....	321
6.5. Procedura de soluționare.....	322

Capitolul VI. Procedura partajului judiciar	324
§1. Precizări prealabile	324
§2. Reglementarea partajului judiciar	325
§3. Instanța competentă să soluționeze procedura partajului judiciar	325
§4. Imprescriptibilitatea acțiunii de partaj	326
§5. Cererea de partaj	327
5.1. Precizări prealabile	327
5.2. Cerințe speciale privind cererea de partaj	327
§6. Obligația instanței la primul termen de judecată	328
§7. Partajul prin buna învoială	328
§8. Partajul judiciar	329
8.1. Încheierea de admitere în principiu	329
8.2. Încheierea de admitere în principiu suplimentară	330
8.3. Criteriile partajului	330
§9. Hotărârea de partaj	331
§10. Căile de atac	332
Capitolul VII. Ordonanța președințială	333
§1. Considerații generale asupra ordonanței președințiale	333
1.1. Noțiune	333
1.2. Scurt istoric al instituției	334
1.3. Importanța instituției	334
§2. Condițiile de admisibilitate a ordonanței președințiale	335
2.1. Condiții generale de admisibilitate a ordonanței președințiale	335
2.2. Condiții speciale de admisibilitate a ordonanței președințiale	335
2.2.1. Aparența dreptului	336
2.2.2. Urgența	337
2.2.3. Prin ordonanța președințială să se urmărească adoptarea unei măsuri provizorii care nu rezolvă fondul cauzei	342
§3. Procedura de soluționare a cererilor de ordonanță președințială	345
3.1. Precizări prealabile	345
3.2. Sesizarea instanței competente	345
3.3. Reguli aplicabile soluționării cererilor de ordonanță președințială	349
3.3.1. Natura procedurii	349
3.3.2. Citarea părților. Întâmpinarea	349
3.3.3. Posibilitatea depunerii cererii reconvenționale și a participării terțelor persoane la judecata cererii de ordonanță președințială	351
3.3.4. Judecata cererii de ordonanță președințială	352
3.3.5. Celeritatea procedurii	354
3.3.6. Posibilitatea transformării cererii de ordonanță președințială într-o acțiune de drept comun, la cererea reclamantului	354
§4. Hotărârea (ordonanța președințială)	355
4.1. Conținutul ordonanței președințiale	355
4.2. Puterea executorie a ordonanței președințiale	355
4.3. Autoritatea de lucru judecat a ordonanței președințiale	356
4.4. Căile de atac	358

Capitolul VIII. Procedura în cazul cererilor posesorii.....	361
§1. Considerații generale asupra cererilor posesorii	361
1.1. Noțiunea de acțiune posesorie	361
1.2. Avantajele ocrotirii posesiei prin acțiunile posesorii.....	362
1.3. Reglementarea și obiectul acțiunilor posesorii. Clasificarea acestora.....	362
§2. Condițiile de admisibilitate a cererilor posesorii.....	363
§3. Legitimarea procesuală în cazul acțiunilor posesorii	365
§4. Instanța competentă.....	367
§5. Judecata acțiunilor posesorii	367
§6. Hotărârea. Căi de atac	369
§7. Autoritatea de lucru judecat	369
Capitolul IX. Procedura ofertei de plată și consemnațiunii	371
§1. Precizări generale	371
§2. Procedura necontencioasă a ofertei de plată realizată prin intermediul executorului judecătoresc.....	372
§3. Procedura contencioasă a ofertei de plată realizate în fața instanței.....	377
Capitolul X. Procedura ordonanței de plată	380
§1. Precizări prealabile	380
§2. Obiectul procedurii ordonanței de plată. Condiții de admisibilitate	381
2.1. Obiectul procedurii	381
2.2. Condiții de admisibilitate	382
2.3. Cazuri în care anumite creanțe nu pot fi valorificate prin procedura ordonanței de plată.....	383
§3. Natura procedurii	383
§4. Declanșarea procedurii prin comunicarea somației – procedura prealabilă obligatorie	385
§5. Procedura de judecată a cererii privind ordonanța de plată.....	386
5.1. Instanța competentă	386
5.2. Reguli speciale de procedură privind judecata ordonanței de plată.....	386
§6. Emiterea ordonanței de plată.....	391
§7. Cererea în anulare – cale de atac în procedura ordonanței de plată	393
§8. Caracterul executoriu al ordonanței de plată. Contestația la executare	395
Capitolul XI. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă	397
§1. Precizări prealabile	397
§2. Obiect și domeniu de aplicare	397
§3. Caracterele procedurii cu privire la cererile de valoare redusă	399
3.1. Caracterul facultativ.....	399
3.2. Caracterul special.....	400
3.3. Caracterul standardizat	400
3.4. Caracterul contencios.....	401
3.5. Caracterul abreviat.....	401
§4. Particularitățile declanșării acestei proceduri.....	401
§5. Judecata cererilor de valoare redusă.....	402

§6. Soluționarea cererilor cu valoare redusă	404
§7. Hotărârea. Căi de atac	405
Capitolul XII. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept	406
§1. Precizări prealabile. Domeniu de aplicare	406
§2. Legitimarea procesuală în cazul evacuării din imobilele folosite sau ocupate fără drept.....	410
§3. Instanța competentă. Reguli speciale privind citarea și comunicarea actelor procedurale	410
§4. Notificarea locatarului și ocupantului. Evacuarea voluntară	412
4.1. Notificarea locatarului	412
4.2. Notificarea ocupantului	413
4.3. Natura juridică a notificării locatarului și ocupantului	414
4.4. Evacuarea voluntară.....	414
§5. Procedura de evacuare	415
5.1. Sesizarea instanței.....	415
5.2. Procedura de judecată. Calea de atac.....	416
§6. Dispoziții speciale	420
6.1. Încetarea abuzului de folosință	420
6.2. Efectuarea reparațiilor, restrângerea folosinței, evacuarea. Examinarea imobilului.....	421
6.3. Cererea asociațiilor de proprietari.....	422
Capitolul XIII. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii	423
§1. Precizări prealabile. Domeniu de aplicare	423
§2. Sesizarea instanței competente.....	424
2.1. Instanța competentă	424
2.2. Cuprinsul cererii de înscriere a dreptului real imobiliar	424
§3. Procedura de judecată. Căile de atac	425
§4. Înscrierea în cartea funciară a dreptului uzucapat.....	427
Capitolul XIV. Procedura refacerii înscrisurilor și hotărârilor dispărute	428
§1. Precizări prealabile.....	428
§2. Refacerea dosarelor sau înscrisurilor dispărute în cauzele în curs de soluționare	428
§3. Refacerea hotărârilor dispărute	430
Capitolul XV. Cauțiunea judiciară	433
§1. Precizări generale	433
§2. Stabilirea cauțiunii și depunerea acesteia.....	434
§3. Obiectul cauțiunii	435
3.1. Regula depunerii cauțiunii în numerar și excepțiile – alte modalități prevăzute expres de lege.....	435
3.2. Depunerea cauțiunii în instrumente financiare	436
3.3. Depunerea cauțiunii prin oferirea de garanții reale.....	437

3.4. Depunerea cauțiunii prin aducerea unui garant.....	438
§4. Indisponibilizarea cauțiunii.....	438
§5. Procedura de stabilire a cauțiunii.....	439
§6. Înlocuirea cauțiunii în numerar. Restituirea cauțiunii.....	439
Capitolul XVI. Procedura arbitrajului.....	442
§1. Noțiunea, formele și importanța arbitrajului privat.....	442
1.1. Noțiune și reglementare.....	442
1.2. Formele arbitrajului.....	444
1.3. Importanța arbitrajului privat.....	444
§2. Organizarea arbitrajului privat.....	446
2.1. Organizarea arbitrajului privat de către părți.....	446
2.2. Organizarea arbitrajului de către un terț.....	446
2.3. Reprezentarea părților.....	447
2.4. Intervenția instanței de judecată în procedura arbitrală.....	448
§3. Convenția arbitrală.....	448
3.1. Precizări prealabile.....	448
3.2. Condiții de formă ale convenției arbitrale.....	449
3.3. Condiții de fond ale convenției arbitrale.....	449
3.4. Formele convenției arbitrale.....	450
3.4.1. Clauza compromisorie.....	450
3.4.2. Compromisul.....	450
3.5. Efectele convenției arbitrale.....	451
§4. Constituirea tribunalului arbitral.....	453
4.1. Numirea arbitrilor.....	453
4.2. Înlocuirea arbitrilor. Recuzarea.....	454
4.3. Răspunderea arbitrilor.....	456
4.4. Momentul în care tribunalul arbitral este constituit.....	456
4.5. Locul arbitrajului.....	456
§5. Procedura arbitrală.....	457
5.1. Precizări prealabile.....	457
5.2. Sesizarea tribunalului arbitral.....	457
5.2.1. Forma cererii de arbitrare.....	457
5.2.2. Elementele cererii de arbitrare.....	457
5.2.3. Sancțiunea aplicabilă.....	458
5.2.4. Întâmpinarea.....	458
5.2.5. Cererea reconvențională.....	459
5.3. Cercetarea procesului și dezbaterile în judecata arbitrală.....	460
5.3.1. Fixarea termenului de judecată și regulile după care se face judecata.....	460
5.3.2. Limba în care se desfășoară litigiul.....	461
5.3.3. Reprezentarea și asistarea părților în litigiul arbitral.....	462
5.3.4. Comunicarea actelor de procedură.....	462
5.3.5. Participarea terților la judecata arbitrală.....	463
5.3.6. Măsuri asigurătorii și provizorii.....	463
5.3.7. Probele în litigiile arbitrale.....	464

5.3.8. Regimul juridic al cererilor și excepțiilor în judecata arbitrală	465
5.3.9. Regimul juridic al încheierilor arbitrale	466
§6. Hotărârea arbitrală.....	467
6.1. Termenul în care se pronunță hotărârea arbitrală în procedura arbitrajului	467
6.2. Deliberarea și pronunțarea hotărârii arbitrale	468
6.3. Natura juridică, cuprinsul și comunicarea hotărârii arbitrale.....	469
6.4. Cheltuielile arbitrale	470
6.5. Efectele hotărârii arbitrale	472
6.6. Executarea hotărârii arbitrale.....	472
6.7. Lămurirea, completarea și îndreptarea hotărârii arbitrale.....	473
6.8. Desființarea hotărârii arbitrale	473
§7. Arbitrajul instituționalizat	476
PARTEA A III-A. EXECUTAREA SILITĂ	478
Capitolul I. Considerații generale asupra executării silite	478
§1. Noțiunea și importanța executării silite.....	478
§2. Scurtă privire istorică asupra executării silite	482
§3. Principiile executării silite.....	484
§4. Natura juridică a executării silite	488
§5. Categoriile de raporturi execuționale în dreptul românesc actual.....	489
Capitolul II. Participanții la executarea silită.....	491
§1. Precizări prealabile.....	491
§2. Părțile	492
§3. Drepturile și obligațiile părților.....	493
§4. Creditorii intervenienți	495
§5. Instanța judecătorească	498
§6. Executorul judecătoresc	499
6.1. Competența teritorială a executorilor judecătorești	500
6.2. Sancțiunea nerespectării normelor de competență teritorială	501
6.3. Recuzarea și înlocuirea executorului judecătoresc	501
6.4. Conexarea executărilor	502
§7. Participarea procurorului la activitatea de executare silită.....	503
§8. Terțele persoane (martorii asistenți, experții, traducătorii și alți participanți)	504
§9. Participarea la executare a agenților forței publice și a altor persoane	505
Capitolul III. Obiectul executării silite	507
§1. Noțiunea de obiect al executării silite și determinarea bunurilor care pot fi urmărite	507
§2. Bunurile exceptate de la urmărire sau urmăribile condiționat	509
2.1. Precizări prealabile	509
2.2. Excepția de la urmărire a bunurilor ce aparțin domeniului public	509

2.3. Exceptarea de la urmărirea a bunurilor, precum și bunurile urmăribile condiționat ce aparțin persoanelor fizice sau persoanelor juridice de drept privat	511
2.4. Urmărirea salariului și a altor venituri periodice	514
2.4.1. Domeniul de aplicare a reglementării	514
2.4.2. Limitele în care pot fi urmărite veniturile bănești	515
2.4.3. Concursul de urmăriri	516
2.4.4. Venituri supuse unei insesizabilități relative și parțiale	516
2.4.5. Venituri supuse unei insesizabilități absolute și totale	517
2.4.6. Sancțiunea nerespectării dispozițiilor art. 729 NCPC	517
Capitolul IV. Declanșarea executării silite	518
§1. Precizări prealabile	518
§2. Existența unei creanțe certe, lichide și exigibile	518
2.1. Creanța certă	519
2.2. Creanța lichidă	519
2.3. Creanța exigibilă	520
§3. Temeiul executării silite	521
3.1. Noțiunea de titlu executoriu	521
3.2. Modalități de constituire a titlurilor executorii	522
3.2.1. Obținerea unei hotărâri judecătorești executorii sau definitive	522
3.2.2. Reglementarea prin legi speciale a procedurii de executare silită	522
3.2.3. Constituirea titlului executoriu pe cale convențională	524
3.3. Principalele titluri executorii	525
3.3.1. Hotărârea judecătorească	525
3.3.2. Hotărârile arbitrale	528
3.3.3. Hotărârile judecătorești străine și alte titluri executorii europene	529
3.3.4. Înscrierile autentice notariale	531
3.3.5. Titlurile de credit	532
3.3.6. Alte titluri executorii	534
3.3.7. Investiția cu formulă executorie	537
§4. Acte prealabile executării silite	538
4.1. Cererea de executare silită	538
4.1.1. Cuprinsul cererii de executare silită	539
4.1.2. Înregistrarea cererii de executare	540
4.2. Încuviințarea executării	540
4.2.1. Reguli speciale	543
4.3. Înștiințarea prealabilă a debitorului	543
Capitolul V. Actele de executare silită	546
§1. Încheierile	547
§2. Procesele-verbale	551
§3. Alte acte de procedură	552
§4. Îndreptarea erorilor materiale	555
§5. Comunicarea actelor de procedură	556

Capitolul VI. Incidente în cursul executării silită	557
§1. Precizări prealabile	557
§2. Prescripția dreptului de a cere executarea silită	557
2.1. Noțiuni	557
2.2. Termenul de prescripție	558
2.3. Efectele împlinirii termenului de prescripție	559
2.4. Suspendarea prescripției	560
2.5. Întreruperea prescripției	561
2.6. Repunerea în termenul de prescripție	562
§3. Perimarea executării silită	564
3.1. Precizări prealabile. Condiții. Termen	564
3.2. Constatarea perimării. Efecte	565
§4. Amânarea executării silită	566
§5. Suspendarea executării silită	567
5.1. Precizări prealabile	567
5.2. Suspendarea voluntară a executării silită	568
5.3. Suspendarea legală a executării silită	568
5.4. Suspendarea judecătorească a executării silită	570
5.5. Efectele suspendării	572
5.6. Reluarea executării	572
§6. Restrângerea executării silită	572
§7. Depunerea cu afecțatiune specială	574
§8. Existența proprietății comune asupra bunurilor urmărite	576
8.1. Urmărirea bunurilor aflate în coproprietatea debitorului și a altei/altor persoane	579
8.2. Urmărirea bunurilor aflate în proprietatea comună devălmașă a debitorului și a altei/altor persoane	580
§9. Beneficiul de discuțiune și beneficiul de diviziune	580
§10. Încetarea executării silită	582
§11. Reluarea executării silită	585
Capitolul VII. Executarea silită directă	587
§1. Precizări prealabile	587
§2. Predarea silită a bunurilor mobile	588
§3. Predarea silită a bunurilor imobile	591
§4. Executarea silită a altor obligații de a face sau de a nu face	596
4.1. Executarea silită a altor obligații de a face sau de a nu face care nu implică faptul personal al debitorului	597
4.2. Executarea silită a altor obligații de a face sau de a nu face care implică un fapt personal al debitorului	598
§5. Executarea silită a hotărârilor privitoare la minori	600
5.1. Procedura de executare. Reguli speciale de executare	602
5.2. Opunerea la executare a debitorului	604
5.3. Refuzul minorului	604
Capitolul VIII. Executarea silită indirectă	606
§1. Considerații prealabile	606
§2. Urmărirea bunurilor mobile	606

2.1. Precizări prealabile	606
2.2. Procedura urmăririi mobiliare.....	607
2.2.1. Reguli generale.....	607
2.2.2. Sechestrarea autovehiculelor	611
2.2.3. Sechestrarea bunurilor mobile	613
2.2.4. Valorificarea bunurilor sechestrate.....	617
§3. Poprirea	630
3.1. Considerații prealabile. Subiecte. Obiect.....	631
3.2. Procedura înființării popririi	635
3.3. Validarea popririi.....	641
§4. Urmărirea fructelor și veniturilor imobilului.....	645
4.1. Urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini	645
4.1.1. Procedura de urmărire	647
4.1.2. Vânzarea fructelor și a recoltelor.....	649
4.2. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor	651
4.2.1. Procedura de urmărire	654
§5. Urmărirea bunurilor imobile	657
5.1. Considerații generale	657
5.2. Obiectul urmăririi silite.....	658
5.3. Reguli speciale de urmărire silită imobiliară	660
5.4. Efectele urmăririi silite imobiliare	663
5.5. Vânzarea la licitație publică a bunurilor imobile urmărite silit.....	665
5.5.1. Formalitățile premergătoare vânzării.....	665
5.5.2. Scoaterea în vânzare a imobilului.....	667
5.5.3. Licitația și actul de adjudecare	672
5.6. Efectele adjudecării.....	682
5.7. Dispoziții speciale.....	683

Capitolul IX. Eliberarea și distribuirea sumelor realizate

prin executarea silită	685
§1. Reguli generale.....	685
§2. Creanțe supuse unui regim juridic special.....	689
§3. Distribuirea sumei rezultate din vânzarea bunurilor urmărite.....	690

Capitolul X. Contestația la executare

§1. Noțiunea și importanța contestației la executare.....	698
§2. Natura juridică a contestației la executare.....	699
§3. Subiectele contestației la executare.....	701
3.1. Executorul judecătoresc	702
3.2. Debitorul	703
3.3. Creditorul	704
3.4. Terțele persoane	704
3.5. Procurorul	705
§4. Obiectul contestației la executare.....	705
§5. Motivele contestației la executare	708
§6. Reguli procedurale privitoare la soluționarea contestației la executare	709

6.1. Elementele contestației la executare	709
6.2. Competența de soluționare a contestației la executare	712
6.3. Termenul pentru exercitarea contestației la executare.....	713
6.4. Alte reguli procedurale privitoare la desfășurarea judecătii	714
6.4.1. Suspendarea executării silite	715
6.5. Căile de atac împotriva hotărârii pronunțate în contestație	717
6.6. Efectele hotărârilor pronunțate asupra contestațiilor la executare	718
Capitolul XI. Plângerea împotriva refuzului executorului judecătoresc de a-și îndeplini atribuțiile	721
§1. Obiectul plângerii.....	721
§2. Procedura de soluționare a plângerii	722
Capitolul XII. Îndreptarea erorilor materiale și completarea omisiunilor vădite	723
Capitolul XIII. Întoarcerea executării	725
§1. Reglementarea instituției.....	725
§2. Condițiile instituției.....	726
PARTEA A IV-A. PROCESUL CIVIL INTERNAȚIONAL	729
Capitolul I. Procesul civil în contextul europeanizării	729
§1. Perimetrul de gestiune.....	729
§2. Reglementarea procesului civil internațional în noul Cod de procedură civilă	733
§3. Conflictul de jurisdicții și conflictul de legi	735
§4. Scurt parcurs normativ al procesului civil internațional	738
4.1. Momente semnificative ale unificării europene.....	738
4.2. Dreptul român	741
§5. Norme aplicabile în procesul civil internațional	742
5.1. Regulamentele europene.....	742
5.2. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene.....	744
5.3. Etapele soluționării procesului civil internațional	745
Capitolul II. Competența internațională a instanțelor române	747
§1. Considerații generale.....	747
1.1. Competența internațională. Aspecte de lexic juridic	747
1.2. Ierarhia normelor de competență potrivit noului Cod de procedură civilă	749
1.3. Caracterul normelor de competență internațională cuprinse în noul Cod de procedură civilă	754
1.4. Competența jurisdicțională internațională conform noului Cod de procedură civilă	754
§2. Competența generală (competența întemeiată pe domiciliul sau sediul pârâtului – art. 1.066 NCPC)	755

2.1. Aplicarea principiului <i>actor sequitur forum rei</i>	755
2.2. Criterii utilizate de noul Cod de procedură civilă.....	758
2.2.1. Caracterizare generală.....	758
2.2.2. Criterii de determinare a competenței internaționale.....	760
2.2.2.1. Domiciliul. Reședința. Reședința obișnuită.....	760
2.2.2.2. Sediul.....	767
2.2.2.3. Fondul de comerț.....	768
2.2.2.4. Cetățenia.....	768
2.2.2.5. Alte criterii.....	769
§3. Litisconsorțiul procesual.....	770
§4. Dispoziții speciale de competență internațională a instanțelor române.....	771
4.1. Regimul competenței personale exclusive.....	771
4.1.1. Competența personală exclusivă (art. 1.079 NCPC).....	772
4.1.2. Competența exclusivă în materia unor acțiuni patrimoniale (art. 1.080 NCPC).....	775
4.2. Competența preferențială a instanțelor române (art. 1.081 NCPC).....	778
4.3. Forul de necesitate.....	784
4.3.1. Noțiune, fundament, condiții.....	784
4.3.2. Măsurile provizorii, conservatorii și de executare.....	787
§5. Prorogarea de competență.....	788
5.1. Prorogarea legală de competență.....	788
5.1.1. Chestiunile preliminare.....	788
5.1.2. Cererile incidentale.....	790
5.1.3. Apărările și excepțiile.....	791
5.2. Prorogarea voluntară de competență.....	791
5.2.1. Domeniul de aplicare.....	791
5.2.2. Convenția de prorogare de competență.....	792
5.2.2.1. Preliminarii.....	792
5.2.2.2. Forme și condiții.....	793
5.2.2.3. Limitele prorogării voluntare de competență.....	795
§6. Regimul juridic al competenței internaționale.....	802
6.1. Verificarea competenței internaționale.....	802
6.2. Incidente în procesul civil internațional.....	802
6.2.1. Excepția necompetenței internaționale.....	803
6.2.2. Litispendența internațională.....	805
6.2.2.1. Definiție. Importanța litispendenței internaționale.....	805
6.2.2.2. Delimitări.....	807
6.2.2.3. Excepția litispendenței internaționale.....	807
6.3. Conexitatea internațională.....	809
6.3.1. Noțiune.....	809
6.3.2. Condiții (cumulative) de invocare a excepției conexității internaționale.....	809
6.3.3. Soluția în caz de conexitate internațională.....	810
6.4. Excepția de arbitraj.....	811
§7. Probleme de competență în regulamentele europene.....	812
7.1. Reglementarea-cadru. Regulamentul nr. 1215/2012.....	812

7.1.1. Considerații generale privind competența în Regulamentul nr. 1215/2012	812
7.2. Reguli de competență. Domeniu de aplicare	813
7.2.1. Persoane	813
7.2.2. Litigii care intră în sfera Regulamentului nr. 1215/2012	813
7.3. Competența generală (de drept comun)	813
7.3.1. Competența ratione materiae	813
7.3.2. Competența ratione loci	816
7.4. Dispoziții speciale de competență	818
7.4.1. Competența exclusivă	818
7.4.1.1. Condiții de aplicare	820
7.4.1.2. Efecte	821
7.4.2. Norme de competență alternativă	821
7.4.2.1. Competență alternativă	821
7.4.2.2. Competența bazată pe conexitate	823
7.4.2.3. Reguli de competență cu caracter de protecție	824
7.5. Litispendența și conexitatea europeană	826
7.5.1. Regimul litispendenței europene	826
7.5.2. Conexitatea europeană	829
7.5.3. Soluția declinării competenței	830
7.5.4. Regimul litispendenței și al conexității în raporturile state membre-state terțe. Noile prevederi ale Regulamentului nr. 1215/2012	833
7.5.4.1. Litispendența	833
7.5.4.2. Conexitatea	834
7.6. Desfacerea căsătoriei. Răspunderea părintească	834
7.7. Obligațiile de întreținere	835
7.8. Procedurile de insolvență	837
7.9. Succesiunile internaționale	838
Capitolul III. Legea aplicabilă în procesul civil internațional	840
§1. Legea procesuală a forului. Noțiuni, fundament, terminologie	840
1.1. Noțiuni, fundament	840
1.2. Aspecte terminologice	841
1.3. Aplicarea dreptului străin în procesul civil internațional	842
1.3.1. Temeiul aplicării legii străine	842
1.3.2. Titlul cu care se aplică dreptul străin în procesul civil internațional	843
1.3.2.1. Preliminarii	843
1.3.2.2. Titlul cu care se ia în considerare dreptul străin	844
1.3.3. Proba dreptului străin	845
1.3.3.1. Sarcina probei dreptului străin	845
1.3.4. Mijloace de stabilire a conținutului legii străine	848
1.3.5. Imposibilitatea de probare a legii străine	849
1.4. Legea aplicabilă în procesul civil internațional – conform noului Cod de procedură civilă	849
1.4.1. Acțiunea în justiție	849
1.4.1.2. Preliminarii	849

1.4.1.3. Capacitatea procesuală	850
1.4.1.4. Calitatea procesuală	853
1.4.1.5. Obiectul și cauza acțiunii	853
1.4.1.6. Interesul	854
1.5. Străinul – parte în procesul civil internațional	855
1.6. Regimul probațiunii	858
1.6.1. Sarcina probei	859
1.6.2. Obiectul probațiunii	859
1.6.3. Administrarea probelor	860
1.6.4. Supralegalizarea actelor oficiale	861
1.6.4.1. Supralegalizarea conform noului Cod de procedură civilă	861
1.6.4.2. Situații în care nu este necesară supralegalizarea	862
1.6.5. Asistența judiciară civilă internațională	863
1.6.5.1. Generalități	863
1.6.5.2. Cadrul general al asistenței judiciare internaționale	864
1.6.6. Comisiile rogatorii internaționale	866
1.6.7. Comunicarea și notificarea actelor judiciare și extrajudiciare	876
1.6.7.1. Comunicarea și notificarea actelor în spațiul european	876
1.6.7.2. Comunicarea și notificarea actelor judiciare și extrajudiciare în raporturile cu statele care nu sunt membre ale Uniunii Europene	879
1.6.8. Proceduri speciale și legea aplicabilă	880
Capitolul IV. Eficacitatea hotărârilor străine	887
§1. Repere	887
1.1. Eficacitatea internațională	887
1.2. Principiul subsidiarității	888
1.3. Regularitatea internațională	889
1.4. Influența CEDO asupra circulației internaționale a hotărârilor străine	890
§2. Eficacitatea hotărârilor străine conform noului Cod de procedură civilă român	893
2.1. Domeniul de aplicare	894
2.2. Recunoașterea hotărârilor străine	896
2.2.1. Recunoașterea de plin drept	896
2.2.1.1. Domeniul de aplicare	897
2.2.1.2. Condițiile recunoașterii de plin drept	898
2.2.2. Recunoașterea prin hotărâre judecătorească	900
2.2.2.1. Hotărâre definitivă	901
2.2.2.2. Competența internațională a instanței străine	902
2.2.2.3. Reciprocitatea	904
2.2.3. Refuzul recunoașterii hotărârilor străine	906
2.2.3.1. Ordinea publică	907
2.2.3.2. Frauda la lege	911
2.2.3.3. Judecarea procesului în prealabil de către o instanță română	913
2.2.3.4. Hotărâri inconciliabile	914
2.2.3.5. Competența exclusivă	916
2.2.3.6. Dreptul la apărare	917

2.2.3.7. Calea de atac	918
2.2.3.8. Aplicarea altei legi	919
2.2.4. Procedura recunoașterii hotărârilor străine	920
2.2.4.1. Atribuții	920
2.2.4.2. Instanța competentă	921
2.2.4.3. Documentele atașate la cerere	922
2.2.4.4. Efectele hotărârii de recunoaștere	923
2.3. Executarea hotărârilor străine	925
2.3.1. Noțiunea de executare	926
2.3.2. Condițiile încuviințării executării hotărârilor străine	926
2.3.3. Procedura executării hotărârilor străine	930
2.4. Forța probantă a hotărârilor străine	932
2.5. Tranzacțiile judiciare străine	934
§3. Eficacitatea hotărârilor pronunțate într-un stat membru al Uniunii Europene	934
3.1. Izvoare	936
3.2. Domeniul de aplicare	939
3.2.1. Hotărârea judecătorească	939
3.2.2. Actul autentic	941
3.2.3. Tranzacția judiciară	941
3.3. Condițiile de eficacitate europeană a hotărârilor	942
3.3.1. Ordinea publică internațională	942
3.3.2. Dreptul la apărare	943
3.3.3. Hotărâri ireconciliabile	948
3.3.4. Caracterul executoriu al hotărârii	950
3.3.5. Alte cerințe	950
3.3.5.1. Competența internațională	950
3.3.5.2. Interesul superior al copilului	953
3.3.5.3. Prescripția extinctivă	953
3.3.5.4. Acorduri internaționale	953
3.4. Recunoașterea hotărârilor pronunțate într-un stat membru U.E.	954
3.4.1. Procedura simplificată. Faza grațioasă	954
3.4.1.1. Generalități	954
3.4.1.2. Aspecte procedurale	955
3.4.2. Faza contradictorie	956
3.5. Executarea hotărârilor pronunțate într-un stat membru U.E.	957
3.5.1. Procedura simplificată. Faza grațioasă	959
3.5.1.1. Sistemul Regulamentului Bruxelles I revizuit	959
3.5.1.2. Sistemul Regulamentului Bruxelles I	960
3.5.2. Faza contradictorie	963
3.5.2.1. Sistemul Regulamentului Bruxelles I revizuit	963
3.5.2.2. Sistemul Regulamentului Bruxelles I	964
3.5.3. Suprimarea procedurii	965
3.5.3.1. În domeniul răspunderii părintești	966
3.5.3.2. În domeniul obligațiilor de întreținere	967
3.6. Titluri executorii europene	968

3.6.1. Titlul executoriu european pentru creanțele necontestate	969
3.6.2. Procedura europeană de somație de plată.....	973
3.6.3. Procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă	977

Capitolul V. Arbitrajul internațional și efectele hotărârilor arbitrale

străine	980
§1. Repere	980
1.1. Domeniu.....	980
1.2. Izvoarele arbitrajului internațional.....	984
§2. Procesul arbitral internațional	986
2.1. Legea aplicabilă convenției arbitrale	988
2.1.1. Legea aplicabilă convenției arbitrale internaționale	988
2.1.2. Regimul convenției arbitrale internaționale.....	991
2.2. Organizare și procedură	994
2.2.1. Tribunalul arbitral.....	995
2.2.2. Competența tribunalului arbitral.....	997
2.2.3. Procedura arbitrală.....	1000
2.3. Hotărârea arbitrală	1005
§3. Efectele hotărârilor arbitrale străine	1007
3.1. Domeniu.....	1008
3.2. Condițiile de eficacitate a hotărârilor arbitrale străine.....	1011
3.2.1. Arbitrabilitatea.....	1011
3.2.2. Ordinea publică de drept internațional privat	1012
3.2.3. Motive de refuz.....	1013
3.3. Procedura recunoașterii și executării hotărârilor arbitrale străine.....	1016
3.4. Efectele hotărârii de recunoaștere și executare a hotărârilor arbitrale străine.....	1017
3.5. Forța probantă a hotărârilor arbitrale străine.....	1018
BIBLIOGRAFIE	1019

IOAN LEȘ
(coordonator)

Călina JUGASTRU **Verginel LOZNEANU**
Adrian CIRCA **Eugen HURUBĂ** **Sebastian SPINEI**
(autori)

**TRATAT
DE DREPT PROCESUAL CIVIL**

VOLUMUL II

Contribuțiile autorilor la elaborarea volumului II:

Partea I: prof. univ. dr. Ioan Leș, cu excepția Capitolelor II și III, care au fost elaborate în colaborare cu conf. univ. dr. Sebastian Spinei;

Partea a II-a: prof. univ. dr. Verginel Lozneau;

Partea a III-a: conf. univ. dr. Eugen Hurubă;

Partea a IV-a: prof. univ. dr. Călina Jugastru (Capitolele I, II și III)
și conf. univ. dr. Adrian Circa (Capitolele IV și V).

IOAN LEȘ
(coordonator)

Călina JUGASTRU Verginel LOZNEANU
Adrian CIRCA Eugen HURUBĂ Sebastian SPINEI
(autori)

TRATAT DE DREPT PROCESUAL CIVIL

VOLUMUL II

**CĂILE DE ATAC, PROCEDURILE SPECIALE,
EXECUTAREA SILITĂ, PROCESUL CIVIL
INTERNAȚIONAL**

Universul Juridic
București
-2015-

ABREVIERI

BC	Buletinul Casației
BCA	Buletinul Curților de Apel
BJCD	<i>Înalta Curte de Casație și Justiție. Buletinul Jurisprudenței. Culegere de decizii</i>
C. Ap.	Curtea de Apel
C. Jud.	Revista „Curierul Judiciar”
C. pr. civ. (1865)	Codul de procedură civilă (din 1865)
c.	contra
C.S.J.	Curtea Supremă de Justiție
CD	<i>Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem</i>
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
col. civ.	colegiul civil
dec.	decizia
Dreptul	Revista „Dreptul”
<i>ibidem</i>	același autor, aceeași lucrare
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
<i>idem</i>	același autor
Jud.	Judecătoria
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
n.n.	nota noastră
NCC	noul Cod civil
NCPC	noul Cod de procedură civilă
<i>op. cit.</i>	opera citată
PR	Revista „Pandectele Române”
RDC	Revista de drept comercial
<i>Repertoriu I</i>	<i>Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1952-1969</i>
<i>Repertoriu II</i>	<i>Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1969-1975</i>
<i>Repertoriu III</i>	<i>Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1975-1980</i>
<i>Repertoriu IV</i>	<i>Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1980-1985</i>
RRD	Revista română de drept
RRDM	Revista română de dreptul muncii
RRDP	Revista română de drept privat
RRES	Revista română de executare silită
s. civ. propr. int.	secția civilă și de proprietate intelectuală
s. com.	secția comercială

s. cont. adm.	secția de contencios administrativ
s.n.	sublinierea noastră
sent. civ.	sentința civilă
SU	Secțiile Unite
t.	tomul
Trib. jud.	Tribunalul județean
Trib. reg.	Tribunalul regional
Trib. Suprem	Tribunalul Suprem

Partea I

Căile de atac

Capitolul I

CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA CĂILOR LEGALE DE ATAC

§1. Noțiunea și importanța căilor legale de atac

*Căile de atac sunt definite de doctrină ca mijloace sau remedii procesuale prin intermediul cărora se poate solicita verificarea legalității și temeiniciei hotărârilor judecătorești și, în final, remedierea erorilor săvârșite*¹. Instituția căilor de atac este indispensabilă în orice sistem procesual, ea fiind organizată pentru remedierea eventualelor greșeli de judecată, de fond sau/și de ordin strict procedural.

Normativizarea actuală a căilor de atac este rezultatul unei îndelungate evoluții istorice. În momentele inițiale ale evoluției dreptului, existența unor remedii procesuale pentru desființarea hotărârilor judecătorești nici nu putea fi concepută. Așa s-a întâmplat în perioadele istorice în care justiția avea un caracter accentuat religios. Aceasta deoarece în acele vremuri justiția era considerată o expresie a divinității, iar hotărârile adoptate de judecători erau apreciate ca fiind infailibile. Odată ce justiția a devenit laică, au fost create și mijloacele procedurale necesare pentru remedierea hotărârilor greșite.

În procedura romană, la început, căile de atac se înfățișau, mai degrabă, ca veritabile acțiuni în anulare, întrucât în acea epocă nu exista o ierarhizare a instanțelor judecătorești. Doar în epoca procedurii extraordinare se realizează o veritabilă ierarhizare a organelor de justiție cu consecințe pozitive și asupra modului de reglementare a căilor de atac².

¹ A se vedea: V.M. Ciobanu, Tr.C. Briciu, C.C. Dinu, *Drept procesual civil. Drept execuțional civil. Arbitraj. Drept notarial*, Ed. Național, București, 2013, p. 364; V. Negru, D. Radu, *Drept procesual civil*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1972, p. 296. A se vedea, pentru o definiție asemănătoare: E.T. Liebman, *Manual de Derecho Procesal Civil*, Ediciones Juridicas Europa-America, Buenos Aires, 1980, pp. 439-440; L. Cadiet, E. Jeuland, *Droit judiciaire privé*, Litec, Paris, 2006, p. 498.

² A se vedea, pentru amănunte în legătură cu evoluția căilor legale de atac: I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, vol. II, pp. 137-141; S. Spinei, *Reglementarea căilor de atac în dreptul procesual civil. Drept român și drept comparat*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 7; V. Daghie, *Căile de atac de reformare în procesul civil*, Ed. Național, 1997, pp. 11-14.

Dreptul contemporan se caracterizează, în general, printr-o mare diversitate de organizare a căilor legale de atac. O atare diversitate se regăsește chiar și în legislațiile care se întemeiază pe același sistem de drept. Tocmai de aceea o privire comparativă este adeseori dificil de realizat în domeniul atât de important al căilor legale de atac. Această împrejurare l-a îndemnat pe marele procedurist uruguyan Eduardo J. Couture să aprecieze că „recursurile sunt de o atât de mare vastitate și varietate în dreptul hispano-american, încât face dificilă orice sistematizare”¹. O atare constatare se potrivește în mare măsură și dreptului european.

O trăsătură comună a căilor legale de atac rezidă în aceea că ele se adresează, de regulă, instanțelor ierarhic superioare. În acest fel se realizează un control judiciar eficient asupra hotărârilor judecătorești pronunțate de judecătorii de la instanțele inferioare. Doar în anumite circumstanțe excepționale i se permite judecătorului să revină asupra propriei sale soluții și să pronunțe o hotărâre nouă. Acesta este cazul căilor legale de atac de retractare. De aceea, se spune în doctrină că în dreptul modern controlul judiciar se întemeiază pe principiul organizării ierarhice a instanțelor judecătorești, el neavând fizionomia unui „recurs circular”².

Reglementarea căilor legale de atac constituie pentru părți o garanție a respectării drepturilor lor fundamentale și le conferă posibilitatea de a solicita remedierea eventualelor erori judiciare. Existența căilor legale de atac este de natură să garanteze și calitatea actului de justiție, judecătorii fiind obligați să-și respecte îndatoririle lor, îndeosebi acelea privitoare la imparțialitate.

§2. Controlul judiciar și controlul judecătoresc

În dreptul modern instanțele judecătorești sunt organizate într-un sistem piramidal, iar acțiunea civilă se exercită adeseori și în fața unor instanțe superioare. Cu alte cuvinte, procesul civil poate accede și într-o fază a judecării în fața instanțelor de control judiciar. La aceasta se ajunge ori de câte ori părțile sau procurorul consideră că o hotărâre judecătorească este nelegală sau netemeinică. Căile de atac reprezintă tocmai acele mijloace sau remedii procedurale care fac posibilă exercitarea controlului judiciar.

Sintagma „control judiciar” era folosită, în trecut, într-o accepțiune nejustificat extensivă, respectiv în sensul de a include în conținutul ei și acel control ce poate fi exercitat de instanțele judecătorești asupra hotărârilor sau actelor pronunțate de organele administrative. De aceea, în contextul reglementărilor din ultimele decenii, doctrina a căutat să particularizeze în mod neechivoc controlul judiciar de controlul judecătoresc.

Controlul judiciar a fost definit de profesorii I. Stoenescu și S. Zilberstein ca fiind „dreptul și obligația pe care le au în cadrul unui sistem judiciar instanțele

¹ E.J. Couture, *Fundamentos del Derecho Procesal Civil*, ed. a 3-a, Ed. Depalma, Buenos Aires, 1981, p. 340.

² W.J. Habscheid, *Droit judiciaire privée suisse*, 2e éd., entièrement revue et corrigée, Librairie de l'Université de Genève, 1981, p. 467.

judecătorești superioare de a verifica, în condițiile și cu procedura stabilită de lege, legalitatea și temeinicia hotărârilor pronunțate de instanțele judecătorești inferioare lor și de a casa sau modifica acele hotărâri ce sunt greșite sau de a le confirma pe cele ce sunt legale și temeinice”¹. Într-o formulă semnificativă, conchid aceiași autori, controlul judiciar este „controlul exercitat de instanțele superioare asupra actelor de jurisdicție ale instanțelor inferioare”².

Din definiția evocată se poate desprinde o concluzie importantă: controlul judiciar are ca obiect hotărâri pronunțate de organe care fac parte din același sistem de autorități publice. Ne aflăm, cu alte cuvinte, în prezența unui control omogen, iar nu eterogen, cum se întâmplă în cazul **controlului judecătoresc**. Acesta din urmă este definit ca *acel control ce se exercită de instanțele judecătorești asupra hotărârilor organelor de jurisdicție administrativă ori asupra unor acte administrative emise de organe care nu fac parte din sistemul instanțelor judecătorești*³.

Concluzia care se desprinde din precizările făcute de doctrină este aceea a necesității unei departajări categorice între controlul judiciar și controlul judecătoresc. Aceasta nu înseamnă că între cele două forme de control nu există și o strânsă legătură. Ea se concretizează în realizarea controlului judecătoresc de către instanțele competente după o procedură prestabilită de lege. O atare procedură se întemeiază pe reguli asemănătoare. În același timp, trebuie să subliniem că în toate cazurile se exercită un control asupra legalității hotărârilor sau actelor emise de organele respective, iar uneori și asupra temeiniciei acestora. Cu toate acestea, deosebirile sunt mult mai puternice și ele au fost evidențiate în doctrina noastră în mod detaliat⁴.

O primă deosebire esențială a fost deja subliniată și vizează caracterul omogen al controlului judiciar față de controlul judecătoresc, acesta din urmă având un caracter eterogen.

A doua notă distinctivă se referă la mijloacele procedurale diferite prin care se declanșează controlul judiciar și controlul judecătoresc. Controlul judiciar se declanșează prin intermediul căilor legale de atac prevăzute în Codul de procedură civilă: apelul și recursul. În schimb, controlul judecătoresc se declanșează prin mijloace procedurale specifice, cum sunt contestația și plângerea, iar în unele cazuri acțiunea. De asemenea, este de notat faptul că mijlocul

¹ I. Stoenescu, S. Zilberstein, *Drept procesual civil. Căile de atac și procedurile speciale*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1981, p. 9. A se vedea, pentru definiții asemănătoare: V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, Ed. Național, București, 1997, vol. II, p. 323; S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *Recursul și recursul extraordinar în procesul civil*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1987, p. 7. A se vedea, de asemenea: I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, 2013, vol. II, pp. 135-136; I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, ed. a 5-a, Ed. C.H. Beck, București, 2010, pp. 682-683.

² I. Stoenescu, S. Zilberstein, *Drept procesual civil. Căile de atac și procedurile speciale*, *op. cit.*, p. 9.

³ I. Stoenescu, S. Zilberstein, *Drept procesual civil. Căile de atac și procedurile speciale*, *op. cit.*, p. 13; V.M. Ciobanu, *op. cit.*, vol. II, p. 325.

⁴ A se vedea, pentru amănunte: V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. II, pp. 324-325; I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, Ed. C.H. Beck, București, 2007, vol. II, p. 116; V. Daghie, *op. cit.*, pp. 26-28.

procedural al acțiunii poate fi folosit nu numai în materia contenciosului administrativ, ci și în alte cazuri determinate de lege. Cu titlu de exemplu, menționăm acțiunea în anularea actelor notariale [art. 157 alin. (1) din Legea nr. 36/1995], text care reglementează distinct, în alineatele următoare, și calea procedurală a plângerii, și acțiunea în anularea hotărârii arbitrale (art. 608 NCPD).

§3. Clasificarea căilor legale de atac

3.1. Precizări prealabile

Am arătat că există o mare diversitate de soluții, în dreptul comparat, în legătură cu numărul și natura căilor de atac. O atare aserțiune este valabilă și în dreptul nostru. Și aceasta cu atât mai mult cu cât, în urma reformei întreprinse prin Legea nr. 59/1993, a fost reintrodus în legislația noastră apelul. Această diversitate impune și necesitatea unei sistematizări și clasificări a căilor legale de atac.

Tendența modernă este însă aceea a restrângerii căilor legale de atac. În acest sens, unul dintre proceduriștii latinoamericani, la care am mai avut prilejul să ne referim, preciza că: „Tendența timpurilor noastre este aceea de a spori puterile judecătorului și de a reduce numărul recursurilor: este triumful unei justiții prompte și ferme asupra necesității de a avea o justiție bună, dar lentă”¹. Evident, acesta constituie un punct de reflecție permanentă și pentru legiuitorul român. Un atare imperativ trebuie să vizeze echilibrul dintre necesitatea unei justiții prompte și indispensabilitatea căilor legale de atac, căci, în dreptul modern, fără existența acestora ideea de justiție nici nu poate fi concepută.

În doctrină au fost folosite mai multe criterii pentru clasificarea căilor de atac. Le vom prezenta în continuare pe cele mai semnificative².

3.2. Căi ordinare și căi extraordinare de atac

Criteriul distinctiv al acestei clasificări vizează condițiile de exercitare a căilor legale de atac. Această distincție este considerată de către unii autori ca fiind fundamentală³; unii doctrinari nici nu se referă la alte clasificări⁴. Căile ordinare de atac sunt acelea care pot fi exercitate de oricare dintre părți și pentru orice motiv. Drept urmare, conceptul de „cale ordinară de atac” evocă ideea unei libertăți depline de exercitare a acesteia, fără niciun fel de condiții restrictive.

În această privință, este de observat că noul Cod de procedură civilă consacră o singură cale ordinară de atac, și anume apelul, în Capitolul II al Titlului II din Cartea a II-a. Căile extraordinare de atac sunt acelea care pot fi exercitate numai în condițiile și pentru motivele strict determinate de lege. Noul Cod de

¹ E.J. Couture, *op. cit.*, p. 349.

² A se vedea și S. Spinei, *Reglementarea căilor de atac în dreptul procesual civil, op. cit.*, pp. 47-72.

³ W.J. Habscheid, *op. cit.*, p. 470.

⁴ *Ibidem*.